ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **M. T.**, zastoupeného Mgr. Petrem Kuchařem, advokátem se sídlem Na Pankráci 30a/404, Praha 4, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, pracoviště Hradec Králové, se sídlem Slezská 839, Hradec Králové, proti rozhodnutí žalované ze dne 14. 12. 2009, č.j. 46091/010-9014-18.11.2009-62153-27-KL, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích, ze dne 11. 10. 2010, č. j. 52 Ad 7/2010-32,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Včas podanou kasační stížností brojí žalobce (dále též „stěžovatel“) proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích, ze dne 11. 10. 2010, č. j. 52 Ad 7/2010 - 32, jímž byla zamítnuta jeho žaloba proti nadepsanému rozhodnutí žalované. Tímto rozhodnutím žalovaná zamítla odvolání žalobce proti rozhodnutí Okresní správy sociálního zabezpečení Pardubice – platebnímu výměru č. 516/2009 ze dne 9. 9. 2009, č.j. 46005/130-9014-14.9.2009-17352/PV/516/MI/1, kterým mu byla uložena povinnost uhradit doplatek na pojistném za rok 2008 ve výši 194 789 Kč a napadený platební výměr byl potvrzen.

Krajský soud se v odůvodnění rozsudku nejprve vypořádal s prvním žalobním bodem týkajícím se úplnosti posouzení odvolání žalobce žalovanou a poté přikročil k hodnocení žalobního bodu, jenž se týkal správnosti výpočtu pojistného za rok 2008. Ve věci nebylo sporné, že žalobce v roce 2008 vykonával samostatnou výdělečnou činnost a také zaměstnání. Jádrem sporu byla dle náhledu krajského soudu otázka, zda se

z maximálního vyměřovacího základu dále odečítají částky ve výši jedné dvanáctiny ze čtyřicetiosminásobku průměrné mzdy za každý kalendářní měsíc, v němž po celý měsíc nebyla vykonávána samostatná výdělečná činnost. Krajský soud poukázal na znění § 15a odst. 5, 6 a 8 zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, (dále „zákon č. 589/1992 Sb.“) a bod. 1. čl. XXXVII zákona č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, ve znění platném do 31. 12. 2008 a ocitoval důvodovou zprávu vztahující se k tomuto ustanovení. Na tomto základě dospěl krajský soud k závěru, že pro vyměření pojistného na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti se poprvé pro rozhodné období, jenž počíná dnem 1. 1. 2008, použije nová úprava zakotvená v § 15a zákona č. 589/1992 Sb. Ta kompletně upravuje postup výpočtu maximálního vyměřovacího základu a neobsahuje žádné ustanovení, dle kterého by měl být i pro rozhodné období roku 2008 snížen nově určený maximální základ o jednu dvanáctinu za každý kalendářní měsíc, v němž po celý měsíc nebyla vykonávána samostatná výdělečná činnost, jak dříve upravoval § 5a odst. 3 zákona č. 589/1992 Sb. Krajský soud dal sice za pravdu žalobci v tom, že ustanovení § 5a odst. 3 zákona č. 589/1992 Sb. bylo platné a účinné, avšak postup podle tohoto ustanovení se využije pro období roku předcházejícího roku 2008, což plyne a contrario jednak z ustanovení § 15a odst. 8 zákona č. 589/1992 Sb. („ustanovení tohoto zákona o vyměřovacím základu osoby samostatně výdělečně činné nejvýše v částce 486 000 Kč a o snižování této částky o částku 40 500 Kč se nepoužijí pro rozhodná období po roce 2007“.) a dále i z přechodných ustanovení vyjádřených v bodě 1. čl. XXXVII zákona č. 261/2007 Sb. Dále soud přikročil k výkladu pomocí účelu zákona, kdy v důvodové zprávě je uvedeno, že úmyslem zákonodárce bylo již nadále nesnižovat u osob samostatně výdělečně činných jejich maximální vyměřovací základ za kalendářní rok o 1/12 maximálního vyměřovacího základu ani za kalendářní měsíce, v nichž již nejsou osobami samostatně výdělečně činnými. Krajský soud tak měl za to, že úprava obsažená v zákoně č. 589/1992 Sb. ve znění účinném do 31. 12. 2008 nezavdala pochybnosti o výkladu sporných ustanovení § 5a odst. 3 a § 15a odst. 5, 6, a 8 a žalovaná se tak nemusela přiklánět k výkladu příznivějšímu pro jednotlivce, jak žalobce navrhoval, neboť tato úprava žádný odlišný výklad pro stanovení vyměřovacího základu za rozhodné období roku 2008 nepřipouštěla. Z výše uvedených důvodů krajský soud žalobu zamítl jako nedůvodnou.

Stěžovatel v kasační stížnosti uplatnil důvody podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., když uvedl, že ve věci nebylo aplikováno ustanovení § 5a odst. 3 zákona č. 589/1992 Sb., i když zůstalo pro rozhodné období roku 2008 v platnosti. Pokud se správní orgán i soud odvolávají na ustanovení § 15a odst. 8, pak toto ustanovení pro období po roce 2007 vypouští ze zákona absolutní částky pro určení maximálního vyměřovacího základu a jeho měsíčního snižování. V žádném případě však neruší maximální vyměřovací základy a jejich snížení jako taková. Pouze se tak nově váže určování maximálního vyměřovacího základu a jeho snižování na výši průměrné mzdy. Maximální vyměřovací základ byl v případě stěžovatele stanoven správně, nesprávně však správní orgány i soud dovodily, že již nemá být provedeno jeho snížení za měsíce, v nichž nebyla vykonávána samostatná výdělečná činnost. Toto snížení mělo být provedeno za každý měsíc částkou jedné dvanáctiny ze čtyřicetiosminásobku průměrné mzdy, tedy částkou 82 640 Kč. Stěžovatel namítá, že zákon č. 589/1992 Sb., ve znění účinném do 31. 12. 2008, je nutno vyložit tak, že se maximální vyměřovací základ snižuje i nadále, avšak vždy nově o jednu dvanáctinu ze čtyřicetiosminásobku průměrné mzdy za každý kalendářní měsíc, po který stěžovatel nevykonával žádnou výdělečnou činnost. Pokud by však kasační soud uvedený závěr neshledal, je nutno dle stěžovatele přihlédnout k tomu, že znění zákona je nejednoznačné, rozporuplné a narušující právní jistotu jednotlivců a je nutno se přiklonit k výkladu

příznivějšímu pro jednotlivce. Stěžovatel poukázal na výkladové principy in dubio pro liberate, in dubio mitius a porušení čl. 2 odst. 2 a 3 Listiny základních práv a svobod a upozornil na rozhodnutí Ústavního soudu IV. ÚS 666/02, I. ÚS 643/06 a III. ÚS 741/06. Pokud krajský soud opíral své rozhodnutí o důvodovou zprávu, která je bez právní relevance či závaznosti, pouze to dokazuje nejednoznačnost znění zákona a volba méně příznivého výkladu zákona při určení doplatku na pojistné na sociální zabezpečení nemůže být založena na důvodové zprávě k zákonu.

Stěžovatel proto navrhl, aby Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Ve vyjádření ke kasační stížnosti žalovaná odkázala na napadené rozhodnutí a plně se ztotožnila se závěry krajského soudu.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu i řízení, jež jeho vydání předcházelo, v souladu s § 109 odst. 2 a 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s."), neshledal přitom vady, k nimž by musel podle § 109 odst. 3 s. ř. s. přihlédnout z úřední povinnosti; vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti, dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud ze správního spisu zjistil, že stěžovatel podal dne 23. 7. 2009 přehled o příjmech a výdajích za rok 2008, ve kterém uvedl, že v tomto roce vykonával dva měsíce vedlejší samostatnou výdělečnou činnost. Na základě údajů uvedených v přehledu činil vypočtený vyměřovací základ částku 1 355 464 Kč. Určený vyměřovací základ činil 1 034 880 Kč (maximální vyměřovací základ dle § 15a zákona č. 589/1992 Sb.). Stěžovatel rovněž předložil potvrzení podle § 15a odst. 3 zákona č. 589/1992 Sb., podle kterého dosáhl v kalendářním roce 2008 ze zaměstnání úhrn vyměřovacích základů ve výši 204 329 Kč. Vyměřovací základ po úpravě podle § 15a odst. 6 téhož zákona činil 830 551 Kč, pojistné na důchodovém pojištění 245 844 Kč. Stěžovatel uhradil pouze 51 055 Kč, a proto byl vydán platební výměr v částce 194 789 Kč.

Mezi účastníky řízení není sporu o skutkovém stavu a jelikož veškeré argumenty stěžovatele míří proti posouzení právní otázky případu krajským soudem, považuje Nejvyšší správní soud za nutné úvodem vyložit právní úpravu stanovení maximálního vyměřovacího základu osoby samostatně výdělečně činné za rok 2008 ve vztahu ke stěžovatelem dovozované možnosti jeho snížení za kalendářní měsíce, v nichž nebyla vykonávána samostatná výdělečná činnost, přičemž se Nejvyšší správní soud plně ztotožnil se závěry, ke kterým v projednávané věci dospěl krajský soud.

Ustanovení § 15a zákona č. 589/1992 Sb. v rozhodné době upravovalo maximální vyměřovací základy a podle odst. 5 citovaného ustanovení „*maximálním vyměřovacím základem osoby samostatně výdělečně činné pro pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti je částka ve výši čtyřicetiosminásobku průměrné mzdy*." Ustanovení § 15a odst. 6 pak představuje způsob výpočtu v případě, kdy osoba samostatně výdělečně činná v kalendářním roce je též zaměstnancem a součet vyměřovacího základu nebo úhrnu vyměřovacích základů zaměstnance a vyměřovacího základu osoby samostatně výdělečně činné pro pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti přesáhl maximální vyměřovací základ osoby samostatně výdělečně činné stanovený podle odstavce 5. Tento postup se aplikoval i v případě stěžovatele, a nebyl v souzené věci činěn sporným. Ustanovení § 15a odst. 8 téhož zákona pak stanoví, že „*ustanovení tohoto zákona o vyměřovacím základu osoby samostatně výdělečně činné nejvýše v*

částce 486 000 Kč a o snižování této částky o částku 40 500 Kč se nepoužijí pro rozhodná období po roce 2007“. Zákon tímto vylučuje aplikaci stěžovatelem dovolávaného § 5a odst. 3 citovaného zákona, dle něhož „*vyměřovací základ stanovený podle odstavců 1 a 2 může činit nejvýše 486 000 Kč; tato částka se sníží o částku 40 500 Kč za každý kalendářní měsíc uvedený v odstavci 2 písm. a) větě druhé a písm. b) větě druhé a třetí a za každý kalendářní měsíc, v němž po celý měsíc nebyla vykonávána samostatná výdělečná činnost*“.

Podle bodu 1. Čl. XXXVII zákona č. 261/2007 Sb. „*maximální vyměřovací základ stanovený podle § 15a zákona č. 589/1992 Sb. se použije poprvé pro rozhodné období, které počíná 1. lednem 2008*“.

Dle názoru stěžovatele došlo novou předestřenou právní úpravou pro určení maximálního vyměřovacího základu za rok 2008 pouze k tomu, že konkrétní částky maximálního vyměřovacího základu a částky jimiž je v případech, kdy po celý měsíc nebyla vykonávána samostatná výdělečná činnost, tento základ snižován, nejsou již vyjádřeny v absolutní výši, nýbrž jsou stanoveny jako násobky průměrné mzdy a vyměřovací základ se snižuje i nadále, avšak vždy nově o jednu dvanáctinu ze čtyřicetiosminásobku průměrné mzdy za každý kalendářní měsíc, po který stěžovatel nevykonával žádnou výdělečnou činnost. Otázkou ovšem zůstává, kde stěžovatel nalezl pro posuzované období aplikovatelné ustanovení, z něhož by bylo možno k uvedeným závěrům dospět.

Nejvyšší správní soud na tomto místě uvádí, že ustanovení § 15a zákona č. 589/1992 Sb. obsahuje komplexní úpravu výpočtu maximálního vyměřovacího základu, aniž by pamatovalo na stěžovatelem představenou konstrukci snížení nově určeného maximálního vyměřovacího základu o jednu dvanáctinu za každý kalendářní měsíc, v němž po celý měsíc nebyla vykonávána samostatná výdělečná činnost. Pokud se úvahy stěžovatele soustředily na účinnost § 5a odst. 3 citovaného zákona, z něhož patrně dovozoval překlenutí uvedeného postupu snižování maximálního vyměřovacího základu i do nové právní úpravy, pak jeho aplikace byla výslovně omezena na rozhodná období do roku 2007. Nejvyšší správní soud tak dospěl k totožným závěrům, jak je v napadeném rozsudku zřetelně a podrobně vyložil krajský soud a pro stručnost na ně dále odkazuje.

Ačkoliv tedy aplikovaná právní úprava nemohla vzbudit pochybnosti již při prostém jazykovém a logickém výkladu, na němž krajský soud vystavěl ratio decidendi své argumentace, ten nikterak nepochybil, ba naopak přispěl k přesvědčivosti svého rozhodnutí, pokud vyšel při historicko-teleologickém výkladu rovněž z důvodové zprávy, z níž je zcela zřejmý úmysl navrhovatele a pokud není prokázán opak, je třeba mít za to, že zákonodárce přijal se samotným předpisem i jeho záměr. Důvodová zpráva jednoznačně uváděla, že „*z důvodu rovného postavení osob samostatně výdělečně činných se zaměstnanci již nebude u osob samostatně výdělečně činných jejich maximální základ za kalendářní rok snižován o 1/12 maximálního vyměřovacího základu ani za kalendářní měsíc, v nichž již nejsou osobami samostatně výdělečně činnými. Maximální vyměřovací základ se uplatní i v případě, kdy pojištěnec v průběhu kalendářního roku vykonával zaměstnání a samostatnou výdělečnou činnost*“.

Nesprávná je i úvaha stěžovatele, že právní úprava maximální výše vyměřovacího základu je neurčitá, nejednoznačná, umožňující dvojí výklad, a že právě z tohoto důvodu a ve světle premisy „*in dubio mitius*“ nebo „*in dubio pro libertate*“, měl krajský soud dojít k závěru, že vyměřovací základ měl být snížen o jednu dvanáctinu za každý kalendářní

měsíc, po který stěžovatel nevykonával žádnou samostatnou výdělečnou činnost. Je pravdou, že se Ústavní soud ve svých nálezech vyslovil o nutnosti postupu orgánů veřejné moci ve smyslu zásady, že v případě pochybnosti má být soudem rozhodováno mírněji. Uvedené pravidlo však na danou situaci v žádném případě nedopadá, protože je tomu právě naopak, neboť předestřená právní úprava je zcela jednoznačná, určitá a nepřipouští možnost různého - dvojího výkladu.

Ze všech výše uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že napadený rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích, netrpí vadou podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. a kasační stížnost proto v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl jako nedůvodnou.

Stěžovatel neměl ve věci úspěch, správní orgán ze zákona nemá právo na náhradu nákladů řízení, Nejvyšší správní soud proto rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 60 odst. 1 a 2 s. ř. s. ve spojení s ust. § 120 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 3. března 2011

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu